

τρεύνουν νόμιμα με τὸ νέο, γιὰ νὰ μὴ θεωρεῖται γιὰ «πόρνη», κ' ἔτσι τὸ παιδί πού ἤρθε, ὁ Θεὸς ξαίρει ἀπὸ τοῦ, γίνεται «σώτιμος» μέλος τῆς πῦρ πλοῦσιαις οἰκογένειας τοῦ χωριοῦ. Μά, σὰ νὰν τὸ τραβάει μιὰ μαγικὴ δύναμη, ἀφίνει μιὰ νύχτα ὅλα στὴ μέση, πλούτη, τιμὲς, γυναίκα, καὶ χάνεται μέσα στὸ δάσος, στὸ ἄγνωστο.

Με ἀληθινὰ καλλιτεχνικὸ τρόπο μᾶς δίνει ὁ συγγραφεὺς τὸν ἀγώνα τῆς ἐρημιάς με τὸν κατοικημένο τόπο, τοῦ πρωτογενῆ ἀνθρώπου με τὸν πολιτισμένο. Ἀλλὰ δὲν εἶναι μονάχα ὁ ἀγώνας καὶ ἡ τραγικὴ μοῖρα ἀτόμων, μά καὶ ὁλόκληρων γενεῶν. Τὸ καλλιπάρει ἐκεῖνο πού ἀδικοσκοπῶνται μαζί με τὴν ἀγαπημένη του ἀπὸ τοὺς ἀποικοὺς γειτόνους πού ὅλο περισσότερο ξεπλωνοῦνται στὰ παρθένα δάση καὶ στὴν ἐρημίαν, εἶναι ὁ πρωτογενὴς ἀνθρώπος, πού ἔχει θεὸ τοῦ τὴν ἐλεύθερη φύση καὶ συντρόφους τοῦ τὸ λόγος, τὸ λόγο, τὸ λάφι καὶ τὴν κοκκουβάγια. Τὴν καλύβια του ἔχει ἐκεῖ ὅπου τὸ δάσος εἶναι πῦρ πυκνὸ. Τὸν ἀγώνα του κατὰ τοῦ ξέπλωμοῦ τοῦ ψευτοπολιτισμοῦ συνεχίζει ὕστερα ἀπὸ μερικὲς γενιὲς κάποιος ἀπόγονός του, πού ἔχει τὴν ἴδια «ἀγρία», μά καὶ ἀδολή καὶ φυσικὴ ψυχὴ, σὰν τὸ μακρινὸ τοῦ πρόγονο. Ὁ Συγγραφεὺς εἶναι πεισιμένος ὁπαδὸς τοῦ μεγάλου ἰδανικοῦ τοῦ Ρουσσώ, τοῦ «γυρισμοῦ στὴ φύση». Ἡ ἀλήθεια εἶναι, πὼς στὸν ἀγώνα αὐτὸν θριαμβεῖ στὸ τέλος, ὡς εἶναι καὶ φαινομενικά, ἡ ἰδέα τῆς ἀποίκησης καὶ ὁ λεγόμενος πολιτισμὸς, μά οἱ μυθικὲς δυνάμεις τῆς ἐρημιάς καὶ τῆς φύσης καὶ οἱ ἀταβιστικὲς κληρονομίαι τῶν ἀνθρώπινων γενιῶν δειχνοῦν φανερὰ καὶ τραγικὰ τὴ μεγάλη τους ἐπίδραση πού ἔχουν ἀπάνω στὴν ἀνθρωπότητα. — Ἐκεῖνο πού ἔξωτερικὰ κάνει τόσο ὁμορφο τὸ ἔργο τοῦ Johansson εἶναι ἡ θαυμάσια περιγραφή τῆς φύσης τῶν Σκανδιναβικῶν χωρῶν. Καὶ νὰ μὴν εἶχε τὴ βαθειὰ ἔννοια τὸ ρομάντσο πού ἔχει, πάλι θάτανε ἀριστούργημα γιὰ τοῦτο τὸ λόγο. Φυτὰ, ζῶα, ἀνθρώπους, τὰ διάφορα φαινόμενα τῆς φύσης, ὅλα τὰ μετχειρίζεται ἡ πένα τοῦ συγγραφέα με τὴν ἴδια ἀγάπη καὶ με τὸν ἴδιο πόνο. Ἡ κοσμοθεορία του εἶναι ἡ βιογενετικὴ τοῦ Δαρβίνου, πού δὲν κάνει διάκριση ἀνάμεσα στὰ φαινόμενα τοῦ σύμπαντος. Τὸ βιβλίον πρέπει νὰ καταταχθεῖ στὰ καλύτερα ἀνθρωπιστικὰ ἔργα τῆς παγκόσμιας φιλολογίας. Οἱ Σουηδο κριτικοὶ τὸ δάξουν, γιὰ τὴν ἀξία του, κοντὰ στὰ ἔργα τῆς μεγάλης συγγραφέας Selma Lagerlof.

Κάποια δυσκολία παρουσιάζει τὸ διάβασμα τοῦ βιβλίου, πρὸ πάντων στὸ πρῶτο μέρος, πού ὁ συγγραφεὺς στὰ διάφορα πρόσωπα δὲ δίνει ὀνόματα, μά τὰ λέει ἀπλὰ «ἀποικὸς», «ἀγριοκνηγός», «ἡ γυναίκα τοῦ ἀγριοκνηγοῦ» κτλ. Μά ἡ μικρὴ τούτη ἔλλειψη δὲ χαλάει καθόλου τὸ γούστο τοῦ προσεχτικοῦ ἀναγνώστη.

Ὁ κάπως περιεργὸς τίτλος τοῦ βιβλίου «Τὰ κοκκινωκέφαλα», σημαίνει τοὺς ἀνθρώπους τῶν βορεινῶν χωρῶν, πού ἔχουνε ξανθὰ, καὶ πολλὲς φορὲς κόκκινα μαλλιά.

— Ὁ Δανὸς συγγραφεὺς Sophus Michaelis γνωστὸς προπάντων γιὰ τὰ ἱστορικὰ του μυθιστορήματα, ἔγραψε ἓνα βιβλίον με τὸν τίτλο «Hellenen und Barbaren» «Ἕλληνες καὶ Βάρβαροι», (γερμανικὴ μετάφραση στὸ ἑλληνικὸ καπάκιμα τοῦ Erich Reis-

Berlin) πού βέβαια θὰ ἐνδιαφέρει, πρῶτ' ἀπ' ὅλα, τοὺς σημερινούς Ἕλληνες. Ἡ ὑπόθεση εἶναι παρμένη ἀπὸ τὴν πρὸ λαμπρὴ ἐποχὴ τῶν μαχῶν τοῦ Μαραθῶνα καὶ τῆς Σαλαμινας. Δύσκολη εἶναι βέβαια ἡ συγγραφὴ φιλολογικῶν ἔργων με ἱστορικὸ φόντο, γιὰ τὴν ἔρχονται σὲ κάποια σύγκρουση ἡ ὑποκειμενικὴ φαντασία τοῦ ποιητῆ καὶ ἡ ἀντικειμενικὴ φιλαλήθεια τοῦ ἱστοριοδίφου. Ἐνα ἱστορικὸ φιλολογικὸ ἔργο τότε μονάχα ἀξίζει, ἀν ὁ συγγραφεὺς καταφέρνει νὰ σμίξει κατάλληλα καὶ τίς δύο αὐτὲς ἰδιότητες. Ὁ Michaelis τὸ πέτυχε τέλεια. Ἄν οἱ Γερμανοὶ ἔχουν τὸν Felix Dahn πού δὲν τὸν ἔφτασε ἀκόμα κανεὶς συγγραφεὺς ἱστορικῶν μυθιστορημάτων, μά καὶ οἱ Δανοὶ μποροῦνε νὰ εἶναι περήφανοι γιὰ τὸν πατριώτη τους, πού εἶναι ἀξίος μαθητῆς τοῦ Γερμανοῦ συνδέρφου του.

Ὁ συγγραφεὺς δίνει στὸ ἔργο του μιὰ ζωντανὴ εἰκόνα τῆς ζωῆς τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων. Ἡ ζωὴ τῶν βοσκῶν τῆς Ἀρχαδίας, τῶν πολεμιστῶν τῆς Σπάρτης καὶ τῶν Ἀθηνῶν, περνάει με ὁμορφα χρώματα ἀπὸ τὰ μάτια μας. Τὸ πῦρ πετυχημένο μέρος τοῦ βιβλίου εἶναι ἡ ἀναπαράσταση τῶν ἀγῶνων στὴν Ὀλυμπία, ὅπου ἔχουνε μαζευτεῖ οἱ Πανεῖλλητες. Ἐκεῖ ὁ Νάρκισσος, τὸ πρῶτο πρόσωπο τοῦ ἔργου, ὁ ἀπλὸς τσοπάνος τῆς Ἀρχαδίας, βλέπει μπροστὰ του μιὰν ἄλλην Ἑλλάδα, πού δὲν τὴν εἶδε ἀκόμα στὰ κατὰ βραχὰ τῆς πατρίδας του, μιὰν Ἑλλάδα γεμάτη ἀπὸ σωματικὴ ὁμορφιά καὶ δύναμη, ἀπὸ τὴν ὅποια ὁμοῦ δὲ λείπουν καὶ οἱ πενηριεὲς καὶ ἡ διαφθορά. Ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος μᾶς παρουσιάζει ὁ συγγραφεὺς τὴν αἰσθητικὴν ζωὴ τῶν λαῶν τοῦ Ἑρέξου, με τὴ δουλοφροσύνη τους, τίς δεισιδαιμονίες τους καὶ τὴν ἀμῆ τους βαρβαρότητα. Ὅταν ὁ Ἑρέξου φτάνει στὴ Θράκη, δίνει διαταγὴ νὰ θαρτοῦνε ζωντανὰ στοὺς θεοὺς τοῦ Ἀθηνῶν ἀγῶρια καὶ ἔννια κορίτσια. Ἀπὸ θρησκευτικὸς λόγους βέβαια. Ἐπιτέλους, οἱ Πέρσες εἶτανε «βάρβαροι». Μά ὕστερα ἀπὸ 2400 χρόνια πόσα ἀθῶνα παιδιά δὲν ξεπαστρευτήκανε γιὰ «στρατιωτικὸς λόγους» με τοὺς συχνούς βομβαρδισμούς ἀνοικτῶν πόλεων, ἀπὸ μέρος «πολιτισμένων λαῶν»!

Διαβάζοντας κανεὶς τὸ βιβλίον τοῦ Michaelis χαιρέται πού ζοῦνε ἀκόμα Ἕλληνες, μά λυπᾶται βαθιὰ πού δὲ χαθήκανε ἀκόμα ἀπὸ τὸ πρόσωπο τῆς γῆς οἱ διάφοροι «βάρβαροι» τῆς Εὐρώπης, μπροστὰ στοὺς ὁποίους οἱ βάρβαροι τοῦ Δαρβίνου καὶ τοῦ Ἑρέξου εἶτανε μικρὰ παιδιά.

Ἐνα ἄλλο μεγάλο ἔργο τοῦ Δανοῦ συγγραφέα εἶναι τὸ ἱστορικὸ μυθιστόρημα «Ὁ αἰώνιος ἔπνος», πού ἔχει γιὰ θέμα τὸ Μεγάλον Ναπολέοντα. Κανεὶς συγγραφεὺς δὲν πέτυχε νὰ μᾶς δώσει τόσο ἀληθινὰ, μά καὶ τόσο ποιητικὰ τὸν θορρακινὸ, ὅπως ὁ Michaelis.

Μόναχο. Γεννάρης

ALEX STEIMETZ

ΕΠΙΓΡΑΜΜΑΤΑ

Στοῦ λαοῦ τὴν ὀλόμαυρη εὐχὴ.

Στοῦ λαοῦ τὴν ὀλόμαυρη εὐχὴ,
περπατώντας οἱ Σκιαδὲς μονάχοι,
γλωσσικὸ μελετοῦνε σκοτάδι,
καὶ γυροῦνε δασκάλους κουτούς,
τὸ φτωχὸ νὰ μεθήσουν κοπάδι,
πῦρ τυφλὸ νὰ δουλεύει γι' αὐτούς.

ΠΙΚΡΑΓΚΑΘΗΣ